

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

БРОЈ 1.

НА НЕДЉИЦУ, У СУБОТУ 5. ЈАНУАРА (17. СИНЈЕЧНА) 1874.

ГОДИНА II. (IV.)

„ГЛАС ЦРНОГОРЦА“ издаје један пут недељно. Стари: на ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ год. н. 4; на год. 3; четврт год. н. 1, 50 н. За СРБИЈУ г. н. 7; на г. н. 3, 50; четврт г. н. 1, 75 н. За све друге год. н. 8; на год. н. 4; четврт год. н. 2. За поште год. н. 5. Издаје се на ред 5 година. Издаје се сваког петка у административном, а докато управљању на Цетињу.

ПОГЛЕД НА ПРОШЛУ ГОДИНУ.

Догођаји, значајни оштите или бар великога, значајног значаја, и за потомак времена. Они прослављају дуго за време који су изворни тако дјела, и предлажу незаборавности вријеме, у којем се таква догађају.

Какав је прва томе била прошла година? Минута је без особитога значаја. Великије војна у којој било је свакојак. Но да је била и у савременом вријемну прошла, она постаје у нашу руку вјерљав за наступјуће вријеме. Јер прошлост је какав живину у будућност, и најновија прошлост у ствари је какав не увијек да ми најновија, што ми носе најновија будућност.

Како за свакога, ипосебно више још важи то да за наш народ, који већине дјелом под туђинским владом и несвесној подчињености чак, те с болом, једна сносљивије броје сваки час, који увећава скоро неодољиве из годима робовања његовог, и вето тако с нестварљивошћу прати сваки час, који га притиска одговором његовог законитијех, правитијех, аустријех и светијех тежња.

За то се и налазило побуђени башти један поглед на живину годину. Сврхујућа у нову, хоћемо да се запитамо: у каквом ствари нас је оставила прошла година и како ми је изгледала у свјетлу? Први него приједно ми положе и ставе укључено народа наметнута владом је да и како је успјехе изгледала наша Црна Гора и то у споредној односној као и у унутрашњем животу свом.

Од знамените епохе, коју је створило владика Димитријевић, Црна је Гора увијек проналази живот слободан и сласан. Славна не по благостању и угодностају, које ово народу пружа, него славна баш за то, што је народ црногорски сабијен у неодољиве уске и кривотије границе и највећине кукава, а са издржљивошћу и саопрегорјелим безвјеријем, борба се непреставно за слободу своју.

Већ данас, и у будуће све више повјестика ће узносити заслуге и славу ратника црногорских, јер је борба њихова величанствена слава, а заслуга их у томе, што су одржали слободу Црне Горе, одржали једну, на и велик, дјелом неодољиве велике државе српске у непрекидној самосталности, одржали су једну свијетлу зрачку на повраћеном мору српском, који је владика био толико моћна, да је нас остала усавијерени народ кривошћу издох, да ће се једном и свице слободе српске родити.

Од тога доба на све унапријед историја Црне Горе је свако један непрекидно из знаменитијех догађаја. И није се више борила само са сусједнијех непријатељем, са Турском, и то без пакне осталога свијета као у претходна вријеме. Као савезник Русије у више вријемна и ратујући са Французима она се огласила и у пространијем стравом свијету. И при сваку томе ни признава ни важности правне, изван свога народа, она није у дувој вјери могла изолојевати.

Тек у новие вријеме, кад се појавила прва кућа лудскога ума и јуначко одважности — кнез Данило, тек њеке рази се и увелича важност Црне Горе. Од доба његовога у томе је постојано напредовала.

Под владом димитријем кнеза Николе I. Црна Гора је у томе погледу још више одскочила. Из последица рата он је непреставно сву живину, сву туђу чини и сва сретности земљанска посвећивао унутрашњем уређењу државе и свајема грамама управом. О томе ћемо говорити у другом чланку. А на овоме вјесту ворамо само толико рећи, да су успјехи тога рада вријемна Црној Гори достојан углед и важност у очима странијех сила и изобријаности свијета.

Но, прошла година извјеснија је била у том погледу. За долаз, долажућемо се свако важнијех појана. Ту долази прво свега односној Црне Горе према Турској и другејем силама. Што смо једном вријемно већ напоменули, онет ворамо поновити: Турски, ипосебно, у толикогоднијем ратовану с Црном Гором нико никада помијел се бојинта части, него свемије правоте и пораза. А ми се, да је Турски увијек изгледала на Црну Гору са болом, да је освоји. У рату г. 1858 Црна је Гора освојила и вријеме јединила себа њене покрајине. Овај односној изгледала јасно показују, да су вријемна Турски и Црна Гора стојали једна према другој као самосталне државе. И Турски се ипак освијетљава прошле године, кад је Аустрија ипосредом оговорила Црну Гору, да учествује на беојкој сајетској владом, да против тога протестује. Од какав црногорског долази је енергичан и такан одговор, да је морала јучука, због чега је одговор наше владом оствро у важности.

Кад је иза тога наш кнез кресту на пут, у Риз и Беч, био је на оба дјора дочеки са почастима, које припадају једноме суверену Сувени, за вријеме свога бјегства у Бечу био је и од нара руског предуретан на само одлучивошћу, која се укључује самосталној владом, него и љубављу и пошренијем, које показује и тајесним, срдачним и енергичним односној.

То је било својејех знаменитијех последица. То је био утук Турској и најнеочекиваном самосталност Црне Горе, с једне стране, а с друге стране призната је важност Црној Гори, коју она без двојбе, ика у ријешеној источнога вјетавља. Сви беојки листови, који се вијесу научна вријемна говорити о Црној Гори не могаху се тада уздржати, да то неспрхнуду.

А од куда све ово? Без сваке сумње — због значајног положаја Црне Горе, због неке развијајуће се моћи, и због сваке важности, коју јој је отуда изгледало.

Но прошла година задржава још један знаменити догађај из потомајех дана, који је остварило свакога Србина. То је пут предсједника црногорскога сената, г. Божа Петровића, у Београд. И ми дајемо израза радости и задовољству своме, које у сваком родољубном срцу изгледала овај догађај, и ако већено и и највише у вољкују, да већ сад кажемо све, што за ошту ствар ика постоји из овога корак. Али ипак можемо, слободно израћи наше лично уверјење, да ће, ако Бог да, последице тога пута одговорити владом и највишејем жељи народа нашега. А то је — братско и искрено споразумјено Србије с Црном Гором. Ту скоро, вријемно отступања Раставића, ипак се највише могао уздржати, да искрено исповједило, да међу овајем дјелом кнежевина није било тога споразумјено, које је једна усло-

вниш оштећу раду за ослобођење и јединство народно. И за то, дајемо ми велику важност томе што је наш кнез свога најближег рођака послао, кнезеско са мисијом и горњем свијету, кнезу Милану у Београд. Послаје угледа и важности, коју је изгледало Црној Гори да ју је учинило највишејем фактором, са којим сваки у ријешеној источног вјетавља мора рачунати, што је било прече од овога? Оставајући на страну то, што је и до сада свагда Црна Гора тежила за тијем споразумјеном, ика сада једно најновијем жељи какав, да се постигне споразумјено искрено и сласно право. Дође ли до тога, и о томе већено ми да покушавамо, онда и с те и повјезице с те стране остаје прошла година за нас важна. Можда ће се доцније моћи казати, да је у кој постојали изгледала за бујање свега будућег, ако Бог да, српског рада нашега.

И ако дакле нијесмо били срећни да данас, с погледом на прошлу годину можемо показати дјело свршено или одлучујуће у животу народа нашега, ипак се можемо веселити успјесима, које је Црна Гора постигла у својим спољнијем односнојем.

У каућем чланку говораћемо о унутрашњем животу и напретцима њенима.

ЗАКОНСКА РАДЊА Г. БОГИШИЊА.

У листу нашем од 23. Јуна о г., какав смо јавили, да је г. Богшиња отпочео свој посао, казали смо и то, шта све ика предходно да свршено први него претставни изражавају свајем дјелима. Сада смо у ствари јавили, да је г. Богшиња већ довршио ту претставну, ипосрвиту радну. Уверјени смо, да се наш свијет интересује за ову ствар, на за то и неспоразумјено у кратко објасњавати га.

Проф. Богшиња у најтежијим подробностима изучио је и систематично обиколио све појана и вријеме друштвено-народног живота, како јурдичкога и осталијех грана, које су с вријемком у једној свези и то не само у Црној Гори, него и у околинијем предјелима у њиховој културној свези и у њиховом историчном развјету и образовању. За ту сврху он је проучио кита и учинио изводи из протокола свијех владом, објавио је најновијем владом, државнога сената, претресаво је све законе од претходнијех вријемна и повод својејем чланку, тражио је колико је који још употребљив, и у колико изметнут и занто, путава је по влијој отачбини и по влијој околине, распитивао је луде старе и разборите о свијема односнојем укључено народног живота и његових потреба, претресаво је претресављу судскијех владом и судовама и т. д.

Огромна је ово радња доства, и за то ворамо честитати г. Богшињу, што је исту за ово кратко вријеме славдио, у толико више, што је често и болешту свијет бачио.

Радује се, да се и какав наша старала, да му у овом послу у свему на руку буде, те му је дакле нарочиту захвалност и особитога писара, приједлажила му је свагда и вјестичкијех луца при испитивању, објавилава му је путовање по земљи и т. д.

Пошто је ово свршено, остаје сада г. Богшињу још један не мање важан одсјек радње, на да дође на сву редиквију закона, а то је: на основи народнијех законица, изученијех и опшанијех на вјесту, и на основи резултата досадашње јурдичке теорије и правитве, као и гласнијех језеронскијех законодавства, објавити

начela pojedinih pravaca ustavnih izmjena he se savršeno završiti.

Kad i to bude gotovo, onda he rezultati ove radnje biti u podrobnoj motiviranoj podneseni knязу u podložnoj pismoj dobiti u Beogradu u tekstu koji se odnosi na zakon o izborima za izvršenoje ovoga drugoga odsjeka radnje, pošto he g. Bogišić u mjestu, gdje ima bogatijih blagoteka.

Mi smo u svakom pogledu bili uvjereni, da he ona i savršena; ove radnje biti izvršena, a još nam je bilo moguće o tome dvojiti onaj, koji poznaje ozbiljnu tačnost i racionalnu sistemu, jer s kojom se postupalo pri istoj radnji. Za to, rastajuća se za neko vrijeme s g. prof. Bogišićem, želimo mu postojano zdravlje, da uz pomoć uspješno produžiti i savršiti svoj posao, s pravom se može očekivati, da he ovom radnjom, kad bude gotova, biti uveden u dostojanstvu jevrejsku nov knязь.

ПИТАЊЕ НАРОДНОСТИ У УГАРСКОЈ.

Имао сам финансијална повоља и парламентарна министарска криза од које Угарска није, ту још има и другог, многог већег жада, од кога Угарска јакo бољује; а то је нерешено или боље од Мађара неспретно збуњавано и забашуривано питање народности.

Застаје, нема човјек шта ће, дај да се дивљу куражи, или да жали забуду са којом Мађари у тој ствари наступају. Куд и како већи дио становништва краљевине Угарске, све мађарске народности заузеле су најгорчењаји положај према владајућем племету, па ипак има у угарској сабору те куражи, да се и најодрживље жеље одбоју, или се аулашкучу у тој забуди да су тужбе мађарских народа дјело „бесовски аргументи“. Али оно, што се недавно догодило са жабом Саса на угарској сабору, свједожи и неутривне учине мађарског становника (замешеници).

(Саси се највеће жално да се 44. зак. чланак од год. 1868 о такзваној равноправности народности, у његовим одређењима која су повољна по народности не знавола, а да је исти зак. чл. у другим својим одређењима не практичан и да се не може извести, дакле се који, да законодавство тоје доскоћи и повогне. Али та са јавни срочина жабја Саса, подиже читаву олују срдне у угарској сабору и напошљеду би забачена).

И нехотице се ондје мора запитати: куд вода та замешеница мађарска? Је ли с тим ствар свршена, што ће се у сабору надгласати заступници мађарских народности? Да ли је с тим отицањем овносно, што се, као она втвна воје, главо тура у вјесак, да се овносно не учини? Шта је финансијална невоља, шта ли министарска криза у сравнену са недовољством, огорчењем, и шта втине, та рабујучо се жрљиво милона мађарска против ове „мађарске државе“? И шта ће бити од те мађарске државе ако је најважнијим од свих задеса?

Но треба ли да узимамо ту државу? одомира Мицетић у „Застави“, дозвољо је ако ми нити то жељимо, што сте ја жељели Аустрији код Солдерија и Краљевграда. Нејојте се врати. Саси се вали, али је Њемљки велика, и поред Саса одржаће се и милојони остала Мађарска. Ова велика орда са сјеверозападне и сјеверозападне востаре све уже око Угарске. За цијело да нису нас узели на око него нас.

Застаје, жалосни изглед за Угарску, ако неки државници за времена не увиде да вала у довољену мађарских народности черет метрити за сопствену обрану третијати. Али при замешеница мађарских државника скоро без издјавке не може се ни мислити на тако задовољење, и Угарска лети својој судби у сурет.

Ко ба био мислио онда, кад ово прво неколико година дана настаде уставна борба Угарске против Аустрије, и све народности Мађарска понашине, — да ће се за неколико година касвије већ тако јакo изолитири противности жељу вали, да скоро непомирљиво постану. Али онда је валадо Мађарска само на Њемље ударати, задовољење народности разумјевало се само до себи!

Али кад се створи изравнање од год. 1867 тјда баш ти окрвнати Њемци бјеху у другој половини државе, једина потпора Мађарска. Без те потпоре жежда би и данас, та многохваљена мађарска држава, сјурала се.

Али то це могу да увиде мађарски државни-

ци. У својој замешеници, хтјела би се прерастати гврати војничку вољне силе. Тако у својој финансијалној војничкој, тако у питању народности. За њих није Угарска народности држава, као да прилику што је Швајцарска, или хитогена (Једнодржавна) држава држава, као и осталима Италија и Француска, и онда нарриво да у „мађарорасу“ не може бити другог народа до мађарског! Али замључени отуда нарриво поореју увјек бити погрешна. Уображава се да је ту држава од 15 милиона, а овако владајуће племе није веће од 4 и по милиона, које ситуацијем разни исторични и економски околности великог носјела силон натурје своју вољу мађарским народностима. Хтјело би се бити јача држава него што је друга половина ове монархије, а овако сво у ствари много слабија Аустрија од оне, и управо без оне Аустрије били би ондје бројотони.

При такој замључености мађарских државника, није чудо да се, и ако у дотажу ад с тим слажније срелася распад Угарске. До сад бјеху Њемци прилична потпора Мађарска, али сад ће и та потпора да одивне. Њемљачки интелгенција, обично је обшћивала са себе своју неопачу народности, и се одбацивала некаког имена, ствараху се највеће приставце мађарске. У цијело Банату и Бачкој и нева управо мађарског становништва, него само споредично насобине. Али у нарривој ресуртеје се Мађарство из Њемца, из католчки Срба, из Унјаца, Романи и рурвије се по себи из Чигута.

Но, што се тога односија са Њемцима тине, у последње врјеме онажа се знатна побољшања. Не само да Саси у Ердељу енергичније наступају, него и Њемци у јужној Угарској долазе повољно савносноста мањачке народности и придружују се Србима и Романима. Тако је мађарска влада не давно, врло много иа то рачунала, да у развојаченој крајини, Њемци по нарривома гласају за владиног кандидата. Али при избору у београдској срезу, добар дио Њемца придружио се Србима и Романима, и управо с тим одлучно побједио народног кандидата. При тој ирлцији видела се прилику у Банату некаког заставта. То је мађарску владу онко задивило, да она сад највеће напоре чини, да при претстојећем избору посланика у панчевачкој срезу, Њемце од Срба одбјени.

И при тој савносној покрету и тој једнодушјој дјелатности мађарских народности, још би хтјели у Пешти питање народности савршити, као што се учинило са сваког претставком! Ици рече у своје познатој писму коментарски бирачица: да се данашњи очјани стављак финансија и завршени економски односијама, Угарска иде у сурет катастрофе. Ми с наше стране можемо још додати: да ће се та катастрофа најбрже ускориће не рещеним, и непреставо збуњаваним питањем о народности.

„Алге. Аугсб. Цтг.“

ДОГАЂАЈИ У СВИЈЕТУ.

До два дана биће у двору Њег. В. шара рускога велика породична свечаност. Њер невога, велика кнегиња Марија, вјенчаће се са владичкином дрвицеком. Као што смо већ јавили, Њ. Св. ванага кнеза гастујеће при тој свечаности предсједник сената г. Божо Петровић, који је 28. о. к. отпустио из Београда у Петроград. Не само наш владички двор, него и сам народ викао је и има много срљиво знаке дубави и наклоности од стране царскога рускога двора, да то смо увјерени, да ће се осјећање народа изразити са жељом, да сретна буде свадба ова и за нара родитеља извор нових радости!

Стране новине траже у овој свадби политичких узрочак, нарриво то говоре да ипа је стоје користи Русије у средњој Азији. Исто тако много се тужаки и погјетија цару аустријског, коју ће олов ирлциком учинити цару руском. Мисле, да тијем цар неврћа само носјету, него да ће се тога приликом водати и важнија преговори, који ће се тјдати највине источног питања. Ово вавољино онко као мнљена, која се чују. Гласови, да ће Горњак одпустити неспривити су и исто и она јер, да ће Њемљачки бити прехиштен у Лондон за заступника, а на његово мјесто да ће доћи Новиков.

Као најважнија вјест прошлјих дана, то је — прерат у Шпанији. Највећи родољуб шпански, племенити Кастелар што је. Њемља у сквнштвини изјавила се против њег. На његово мјесто за предсједника дошао је харина Серано. Још

није потпуно јасно, како је дошло до пада Кастелара, али сувише вјера, да је до мисло Сераново. Ово је поврати сметка. Он је био удворнио краљине Мадридске, дога она шпански нарриво и вољоток, а за тијем он исти радио је, да је одбор, Застави је он се Врхуња на неко врјеме владло, па онда позвао на престо италијанског краљевина Амадеја. Кад се овај племенити владко одреко престола, те онет настаде република, он се повукао од јавнога гласа. Али друго није могло издржати. Стаде ковати запови против републике, но бојећи се правдо утече у Француску. Кастелар га полове натраг у Мадрид, јер је хтјело да оскупи све саобине худе. Шта вине намјерасно је доставити га владичкином све војске шпанскоје, да га нијесу од тога одговорили врјетачки, који су боље пошћивали лудковага Серана. И мјесто благодарности ето шта је одрватио Кастелару, мјесто, да је неспретно отицањем притекао у повоћ, ево у какву је невољу бачио. Са доласком Серана на владу, републици се вршаче скрпни час. То је вјесово, прерада се још незна хоће да он тражити каквага владкоца, или ће гделати да себи осгурва владичку столицу за неколико година као оно Мајмахов у Француској. Тек толико стоји, да Шпанија наступају црви дан, него вјода.

У Француској су се обрадовали овојој обрбу у Шпанији — коврхисте. И по свој прилици да ја тако неће допашме ставе дуго трајати, јер у самој влади велике је раздор.

Чешки народни странци, која се поцјепала није се могла сложити. У очи нове године вали су се бирати за рјешител заступници у сеоцини обшћинама. Староцисте, као што је и изјавио Рагер, нијесу ниједног Младочеха предложили. Због тога има овај избор велике важности, јер он он показати, је ли народ стални и вјеран досљавни својих вољња. Кад већ спорозумљиво није се могло постићи, жељити би било да не продри ни један Младочех, кад се народ неби цјенао, и тијем непријатељ добио вине маха.

— Београдски лист „Будућност“ донесе на челу листа ову бљешку о доласку предсједника сената г. Божо Петровића:

„Пред вене, дође у нашу престолницу брат Његово Светлости кнеза црногорског, војвода и президент сената г. Божо Петровић. 15. полази у Крагујевац да посети Његову Светлост његов кнеза Милана М. Обреновића и да види српску сквнштину, своју брићу, која се у договору са својим кнезом и његовом владом за елство брићу. Доказак г. Божо Петровића у нашу престолницу и одлазак његов у Крагујевац мора обрадовати свако српско срце. Дај боже да г. Божо буде претеча вавој братској свези, — за српско ослобођење и јединије. Докази смо и то, да кад се г. Божо из Крагујевца врати у Београд, онда ће се кречути за Петроград у свитаве књери Његовог Императорског Величества цара руског.“

— Бугарско „Црвало“, лист, што у Цариграду владко доноси у свом 39 броју на садањем министар-предсједнику у Србији отворено писмо од два бугарска просјетни друштва, изражавајући жељу за узашком братском слогом, која је онована на природи вједичких интереса између једно-племене браће Срби и Бугара. Исти лист пропаћа то писмо својим уводним чланком, који преставајући важност тих друштала у бугарској народу и данашње политичке прилике, глји наду да ће тај глас вања у Београду достојног одзива. Ево то —

ОТВОРЕНО ПИСМО

г. Јовану Маринковићу предсједнику министарског сањета и министру спољних послова у Београду.

Господине министре!

Ваше ступице на чою управе у кнежевина савдеженог ким народи, предуретнуто би од нас Бугара са особитим задовољством и радношћу. Узрок овим савиштачким осећањима на справ вине поштоване личности јесте племенити и беспристрасни карактер ваших вавора у погледу своју како изнутрањних тако и спољних питања која се одnose на нашу управу, и гласови о племенитим валини тежљави и савјесним расположењем који су прешли границе вине отлачбине и који датеко се шаре. И ја из свег срца жељимо сваки успјех и унпређење у развоју сусједног

својих протокола од суђења и пресуда и глоба, коју у исто вријеме и предлажу. Комисија све тачно то прегледа и одијелује. Исто тако поступа се у војничкој струци; пријаву се извјештаји о војсци, о оружју, небалажа и т. д. По томе ако се нађе који у кривци укори се или се казни, а ревизионе чиновнике квал похваљује, награђује или унапређује у његовој служби или сазнавши право стање пренјешта једнога на мјесто другога, ће је који потребни по својој вриједности по полагају земље и стања народа. У кратко да кажемо о је контрола, да бола не може бити, што се и о цјелој администрацији може с правом рећи. Она потпуно одговара својој дјели, а проста је сав свјет и држава врло мало на њу троши. У друге државе, као и у нашу чиновника има без броја, излови се на њих троше, па онет послони кљу неуредно, а пред контролом много ствари остале неизвјештене и прикривене. Овдје наравно да тога не може бити, кад сам владом да добро земље и народа свога не жали труда толико дана непрекидно контролама присуствовати и сам све прегледати и испитивати. Прија је Гора иди и влада; и баш за то се сваки редовати мора, што је пошла притом уређених и просвећених држава, што је прихватила све уставне, које су јој нужне за напредовање, а уједна се сачувати, од онога великог чиновничког апарата, који толико благо друге државе стаје. Овакв умет, којим је удрива, Прија Гора мора напредовати, и напредовање доста јако и брзо. Боје јој дај сваку срећу. С овјем небу да кажемо да ни се у чинило у Прији Гори све савршено, али сам доста узвјерања, да ће се све брзо развити и у-савршити на омаке вуту, које иде, и под оваквог негов, коју квал пригорски поседује својој земљи.

Још ћу ти много ствари причати које ми се допадне на Петину, али један случај, гаје сам се и сам десно, особито ме обрадова. Баш на нову годину мо подне киншо квал да се шеста; око мега мноштво гавара. Сваком куд је пролазио вуно народа. Он се често ујављаваше и разговараше с људима. У томе разговору пролазило се једна во стар Пригорац са неколико медља на прсима. Квал га завати по имену: "Какв си старина?" "Добро у твоје здравље господару," одговори он. Пожог си Пригорцима, Бог ти сваком срећном пожога, и на ову годину, ће се мало подлашкешо. Но ето жита доста. Него, господару, све остарих, с да мног и много кој друг, а рата недочекашо. Докле ћемо четати омако, усављени и одвојени од браће и савјета?" Вађаше се квалу на лицу, да му је по воли овај разговор, те му одговори: "Најесно, хвала Богу усављени, добро смо днао као икди са Русима, добро са Србима, а јако и са Бесаром. Ја се о свеку старак, па дабо Бог, да ти се још и та желя искуши". Пригорац радостно потрчи руци квалу, као да ће зблика са нестога мјеста у бој, и повиче: "Дај Боже што прје!" — Овако ми приповедаше кој козаник, врл Србин, а ја сам вееело ово евоштиник, јер се веедети мараж, што се Срби са оваким одушевљењем и задовољством враћају са Петина.

Из ФОЧЕ, 22. Децембра. — Ако међу нама добра никаква. Турско беснило бесни. Турци све оно квално српске траже који свој војерски вјед просипају над хришћанством и тако наше војерове ови нову, пријави Турцима, који ће награђени бити од свједних Мухамеда ренетскијем насладња. Није ни, се ни чудити, јер ни мухамедов закон допушта; што год више на њуриша учино зла, то је већа задовољна Турцима.

Овдје међу нама, измјећу сијније угњетача нашњих, има један најжешћи, непријатељ српски, који се икаван овдје међу нама; има већ три године. Име му је Амет Гета. Овај дивљак војер, у самој овој "роши живи са отијачином и осјећњем од трговца и другејем селска. Њеку кад потребује новаца, он нађе једног од трговца, па скривећи, крст и закон виче: "Море влашце паре!" И тај мора дати колико ште. Тако што бо и што му потребује, каже, цукра, масла и т. д. све то разудати Амет односи; ако му ко већи дао, што ште, тај бива една од навања његова исцрпљан по ребрима, као што је много исцрпљано у нашој чаршији и по сокацима; то је његов посао. Реку ли ми само Турци; вјде изотцај тога и тога Србина, он одмах врши његове браће поговор. Њесте овај кучице на-

прави врло лијепо кућу све свротноском укуком, да није једне паре своје потрошио; све то његов навак шаћера. Куханија рјепа, иди да му ни сами суд шита неће, ни ште што неће, него још и допушта му, зовећи га "правик Ак Турчином". Све интерију за куће, то све јавно на очи кајмека и другог суда народом Срби на савјетскиски вич од ови двити. Колико је Срби престављало даму, које је ови газина испробајо, али ништа неможе. Срби вјидећи да је то и од суда допуштено виче, већ су му послје дивљак што је год хтео. Ето пак правде од Султана њешет, ето какав су нам државни судије, које или ставбоски дивљак спрема, да дрве и куче једни народ С каквијем образом пак и европски новинари престављају Турску као уређену и праведну монархију. Треба сваки да се стади онај, који знавају и перо ово варварско господарство Султаноу. Која дипломат и европски може рећи да Хришћани у Турској нису прави робови?!

ПЕТИЊЕ, 5. Јануара. — По вадлашчек обичају сачуано је прослављена и овога пута нова година. У очи дана била је сва варош осјељена. Исто вече бјеше у двору велики сједник, да је доста било дивно вјидјети у просторној дворани окуљенијем око свога Господара до не десет гавара грађанскијем и војничкијем власти. Пред поноћ била је веча, а кад је изблио 12 сати уставе кнез и с неколико згоднијем рјечем испрати стару, а поздравил нову годину и поздравил народу. У исти мах топови затрпе, а војничка банда засавра пред двораном. За тајем је било још виче здравља све родољубскијем, врла кнезу, нашладинку и кнежевској породици, а друге све народу и слободи његовој. Сутра дан, на нову годину, послје службе боже, вича се у двор на честитање.

— Њ. Са, кнегиња Миљена ободла је од ово неколико дана. Због тога се и народ, који дуби своју добру кнегињу, уздржао у неколико од уобичајеног весеља, што у оне дане влада на Петину. Но иа ова слобод није спречила Њ. Са, кнегињу, да позитно милоградношћу својом обдара овдашњу сиротињу на ново лето.

НОВОСТИ.

БОСНА. — Нови жутесари за Бавалуку Гаван-сједни, затијек мјесто одзавано бавалуку кога жутесарица Ваки-беја за Бићах новонименовани жутесарица Васи-паша и новонименовани за Граднику, Феи-беј, присјели су на своја мјеста и предузети своју службу.

ИТАЛИЈА. — Аустро-угарски посланик гроф Пар пријави је од иаве 29. пр. и., а затијек је посетито кардинала и државнога тајника Антолија.

ЧЕШКА. — Као да ће ишк и по неки Младочех продрјети у изборима Јанка, кога је Ригер предложио за кандидата у рајсрат, одступно је у корист младо-чеху Сладковском.

ИСПАНИЈА. — Ново министарство састављено је овако: Серано предсједник, Сагаста министар спољнијем послова, Горција унутрашњих, Завала рата, Фигуерола правосуда, Ешагари финансије, Топето локорства. Због тога, што је заповједник Махрида, генерал Пакија, објео и распуштио скуштинку у часу кад је Кастелару изјављено непошерење, Кастелар је издио на народ овај протест: "Протестујем одлучно против насљав, што је учињено народној скуштини. Моја савјест дјела ме од демагоје, а је поштенско од положаја отворена бојолетима."

РАЗЛИЧНОСТИ.

(Женске у руској жељезничкој служби.) У другој половини Новембра о. год држана су у Петрограду изасланици руских жељезничких друштва састанак на којем су претресали предлог влади, да се од сад женске не пријаву никако виче у службу жељезничку. На овај предлог не хједоше изасланици никакво пристајати; шта виче изјавише, да су женске врло добро за жељезничку службу, једно због тога што се задовољавају с њавом плаћом а друго и за то, што савјесно врше своју дужност. За то су изасланици отаравани влади представку, у ко-

јој траже, да влада узме наратг свој предлог или да га што виче ограничи.

(Морално позориште.) У Паризу је саставила нека госпођица Савори друштво, коме је задатик, да уреди позориште на основани моралних. Утемељитељница тога друштва била је пре тога глумица у "Comedie Francaise" па је изнала доста врлике увјерити се прикитно, да би управно у Паризу требало таквог завода, кивког је основала. Друштво ће то по свој прилици постићи своју александриј дјелу. У позоришту његовом ве ће се прикитивати само тедецкино морално глумице, већ у оните сва позоришна дјела, која лажу забаве а ве деморализу.

(Људи, што је једу људе.) Пре неколико година дошло је научни лист енглески глас, да већ нека људи, што друге људе једу. Овај глас учинио се многома нештинит, али је кучно било приговарати. Са су израчунали путници, који су путовали по Африци, Америци и Аустралији, да да на цјелој свјету има до четири милиона људи, који јуде једу. У Африци има их међу народом Бата 200.000, у дјели Пагри 10.000, међу народом Фау 80.000, међу народом Баеутас 10.000, у народу Најам — Најам 500.000, међу Маринија и Месијама 2000, за тик у јужној Америци 1000, а у Аустралији до 500.000.

(Жена — адвокату.) У Чикагу је дошла прије неколико дана прв пут пред суд жена као бривалац. Млади одјетник, Мас Алса М. Хјулајтова, ради од неко доба за себе, али још није пред судом бривала никога. Случај је био обичан, те почетком није кога показати необичне правне вјештине, али је осјељало себи образ лијенијем говором. Мас Хјулајтова родља се у Рокфорду, проучила је виче женске школе у свом родном мјесту, а за даље године правне науке. Годину дана радила је у писарници најзаменијем адвоката у Чикагу, а на дивно је положила строге вичито за одветничко пред извјашај судом у Чикагу. Мас Хјулајтовој је тек деветнајест година, вича је и јако прионављаста и необично жива.

(Напомак је бити љак.) У великом Варадињу радио је одјетник Ј. Г. врло марљиво и кад се је оачино лијеп жетак, почео је и разгледати, као што се у ише доба и чећево догађа, богатог ђевојког. Близу одјетника стивовала је доста лијепна госпођица а он јој се учинио присталим Распитав се, да је валии кој-к и добро људи, одлучи да ће га узети, но једна запрјеска, он нише богату. Једно јутро разболи се госпођица и већ иста дан посла по свога судјед одјетника да јој пише опоруку. Својом оцу остави 4000 еврина, тетки 4000, велико квалче, виче мањих свога остали рођаков а одјетника награди необично обилито. За неколико дана вичену госпођица боде а за неколико недјеље бијаше посве здрава. Одјетник који је најбоље знао, колико је у госпођице вриједности, подкови се за кезани бавком и поче јој се прикитати. Она га дјело дочека и уљудношћу ободри, да ју је у брзо запресе и, као што се само собом разудјева, и испросио. Одјетник се ожени ма да би само посумњао о богатству своје супруге, му за десетак дана иза вичењама нађе жалостан, да му је у жене — 65 еврина годишњег дохода.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Уредништво "Учителѝ" дивља је, а дје и свада по десет колада од свакога броја свога листа на дур школица пригорскијем.

Ни дару томе јавно ни захваљујем.

Петина, 2. Јануара 1874.

Шн. Кокачевић,
назорник школа.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Цјелој народу ошине кућниске, а по насоб виче представницима, као: Г. Г. Папи Тасову, Лазару Северовићу, Вуру Кочетановићу, Лесу Кочетановићу, Јоку Вуксановићу и Току Ожеговићу, изналази се побуђеније највисти братску захвалност, на изјављенијем кроз 9 година кога кот них ког свештенства и учитеља бавише, снакканијем предузетају.

Расац, 29. Децембра 1873.

Стефан Перазић,
свештеник.